

Posudek oponenta bakalářské práce

Název práce: Spiritualita adolescentů a jejich umělecký projev vztahu k biblické tradici

Autor práce: Bc. Klára Málová

Obor studia: Učitelství náboženství a etiky

Posudek vypracoval: Adam Mackerle

Datum: 3. 5. 2017

Studentka Bc. Klára Málová předložila diplomovou práci rozdělenou na několik částí, navzájem zřetelně propojených.

V první – teoretické – části se věnuje definici a popisu adolescence v jejích různých projevech a aspektech. Práce je v tomto smyslu eklektická, resp. kompilační, avšak v dobrém smyslu tohoto termínu. Z více zdrojů přebírá různé pohledy na dílčí aspekty a klade je vedle sebe. Vlastní hodnocení zde chybí, ale nakolik se jedná o teoretickou přípravu před vlastní praktickou aplikací, považuji to za zcela v pořádku.

Metodicky bych jako čtenář uvítal ověřování informací přejatých ze sekundární literatury; např. když na str. 11 vypisuje názory Aristotela či Rousseaua, neuvádí, kde se nacházejí, nýbrž odkazuje pouze na sekundární zdroje. Občas se čtenář setká s nejasnými termíny, jako je např. „biblické vnímání světa“ (Co to vlastně je? Existuje něco takového?) V některých případech čtenáři chybí zdroj informací (např. na str. 24, když v posledním odstavci hovoří o nedostatku plnohodnotných přechodových rituálů, bych osobně uvítal nějaký doklad tohoto tvrzení). Tyto nedostatky jsou však zastoupeny v relativně malé míře a nijak nenarušují celkově dobrý dojem z propracovaného, plynulého a systematicky uspořádaného textu.

Druhá kapitola se věnuje umění: hudbě, výtvarnému umění a poezii a nakonec i žalmům, čímž se autorka pomalu blíží k praktické části práce. Zde se začíná projevovat první „nešvar“ autorky, kterým je silné citové zabarvení jejího vyjadřování. To na jedné straně ukazuje na osobní vztah autorky k tématu, na druhou stranu to však v diplomové práci ukazuje na nedostatečný odstup od problému, zvláště tam, kde tato citová vazba na téma není vyvážena právě tak silnou argumentací a studiem. Ukazují na to např. vyjádření jako 4. odstavec na str. 34, poslední odstavec na téže straně, hned odstavec následující na str. 35 aj.

Výzkumná část je složena z výrazně nestejně dlouhých kapitol, což není nutně chyba, jen snad mohly být kapitoly v tomto ohledu jinak strukturované. Struktura je však zřetelná a dobrá: autorka formuluje cíle a otázky, popisuje užitou metodologii, volbu výzkumného vzorku a následně průběh výzkumu. V textu se objevuje několik významných nepřesností:

Na str. 45 autorka nepřímou ztotožňuje „věřící“ a „katolické adolescenty“, jako by se jednalo o tutéž skupinu, což rozhodně neplatí. Zvláště je to významné právě při vybírání vzorku pro tento výzkum. Domnívám se, že například rozdíl mezi katolíkem a protestantem by byl v tomto případě minimální. Toto automatické ztotožnění katolíků s „věřícími“ může znamenat, že studentka nemá dostatečný odstup od tématu.

Na str. 46 hovoří o pasivním poslechu hudebního zpracování žalmu a současném výtvarném projevu studentů, ovšem postrádám zvážení vlivu hudebního žánru na výtvarný projev, který může mít mnohem větší vliv než samotný obsah žalmu.

Skutečně vážnou chybou (a první vážnou chybou v této práci) je kapitola 6.1. Projevuje se zde velmi nemilý jev, že zatímco v pedagogické části autorka používala relativně bohatou literaturu, kterou navzájem srovnávala a informace třídila, jakmile se dostává do oblasti práce s biblickým textem, jakákoli kritičnost či odbornost mizí. Již na str. 42, když autorka cituje z mé knihy „Bible. Mnoho hlasů, jedno slovo“ (mimořadně učebního textu určeného středoškolským studentům, nikoli odborné biblistické literatury vhodné pro magisterskou práci), ve skutečnosti se jedná spíše o opsání všeho, co tato brožurka o žalmech obsahuje, a to spíše formou (nepřiznané přímé) citace. Podobně podkapitoly 6.1.3, 6.1.3.1, 6.1.3.2, 6.1.3.3 a 6.1.3.4 jsou volným překladem téměř všeho, co o žalmu 8 píše František Trstenský ve svém útlé knížce „Úvod do knihy žalmů“; jen v jednom krátkém odstavci zpracovává materiál od Bándyho. Chybí zde jakákoli snaha pracovat s podrobnou odbornou literaturou věnující se detailně 8. žalmu (napadají mne nejruznější komentáře ke knize žalmů, které jsou v tomto případě tou první a nejlepší volbou); o paralelním a kritickém použití více zdrojů, které by mělo být samozřejmé, ani nehovořím. To, co autorka nazývá „exegetickou a teologickou analýzou žalmu“, nemá tedy s takovou analýzou naprosto nic společného. Trstenský takto svou kapitolu může nazvat, protože popisuje stručnou ukázkou rozboru jednoho žalmu v rámci útlé úvodové knihy; to však neopravňuje autorku práce, aby tak nazvala tentýž text (!), který je součástí diplomové práce na teologické fakultě, kde se exegeze vyučuje. Je pro autorku, která chce pracovat s biblickým textem ve skupině adolescentů, dobré a poctivé pochopení biblického textu („podkladu pro výuku adolescentů“, str. 52) opravdu tak druhotnou a nepotřebnou věcí? Jde-li autorce opravdu jen a pouze o to, jak na studenty text žalmu působí, a o nic jiného, ať to otevřeně přizná a nepokouší se o velmi nepovedenou analýzu textu. Pak se ovšem ptám, zda je tento postup u učitele náboženství v pořádku (viz závěr posudku).

Kapitola 6.1.2, z větší části vlastní dílo autorky, je sice nadepsána „jednotlivé překlady žalmu 8“, autorka však v ní uvádí jediný překlad (český ekumenický) a zbytek kapitoly se otázkou překladů vůbec nezabývá. Naopak se zde řeší otázka obsahu žalmu a lidské důstojnosti. Až na samém konci je zmínka dalších překladů a to, že jsou v příloze, ovšem bez jakéhokoli zhodnocení. Součástí této kapitoly jsou dokonce dva celé odstavce z *Gaudium et spes*! Co ty mají společného s překlady žalmu?

Od Trstenského textu se autorka odchýlila i na samém začátku podkapitoly 6.1.3.1, ovšem dopustila se ve své vlastní formulaci hrubé chyby, když píše o „nejstarším hebrejském překladu (!) žalmu“. Tím ukazuje buď na základní neznalost v oboru, nebo na hrubou nepozornost v psaní své práce.

Práce pokračuje popisem průběhu výzkumu a analýzou jeho výsledků. V tomto ohledu mám na studentku několik otázek. První dvě jsou praktické: Autorka zmiňuje, že ve třídě byla přítomna jedna italská studentka, kterou nechala číst anglický text žalmu. Jak si ale dál poradila s její přítomností na hodině? Stejná otázka mne napadá, když autorka píše, že měli malovat „pouze studenti z výzkumné skupiny“. Jak si autorka poradila s přítomností ostatních studentů?

Další otázka je velmi obecná a zásadnější. Autorka věnovala tři výukové hodiny se studenty průzkumu toho, jak biblický text působí na adolescenty. Překvapuje mne, že jsem nikde nezaregistroval, že by se někdo vážně pokusil věnovat otázce, co vlastně biblický text chce říct či

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

jak by měl být interpretován. Vzhledem k tomu, že se v křesťanství nebavíme primárně o literární teorii či způsobech, jak (jakýkoli) text působí na nás, ale hovoříme o tom, že Bible je Božím slovem, které má proměňovat náš život, je primární otázkou právě interpretace textu. Zkoumat jeho působení je sice velmi zajímavá záležitost, ale okrajová. I v takovémto projektu by mělo mít své místo vážně pojímané tázání se po smyslu textu. Autorka svým pokusem o exegezi naznačuje, že si je toho vědoma, ovšem realita tomu neodpovídá.

V kombinaci s výše zmíněnou celkovou nedbalostí při práci s biblickým textem a naopak s dobrým zpracováním ostatních částí je tato práce studenta učitelství náboženství spíše zklamáním.

Vzhledem k výše zmíněnému, tj. k celkové velmi dobré úrovni práce, ale na druhou stranu s velmi tristním stavem práce s biblickým textem, kterou by učitel náboženství alespoň v základu měl znát, navrhuji jako hodnocení kompromisní **velmi dobře**.

Adam Mackerle, Th.D.